

Az elvarázsolt város

Mióta Mici Mackó belépett az ifjúsági világirodalomba, szinte kötelező hagyomány lett, hogy térkép vezesse be a mesekönyvet vagy az ifjúsági regényt. Térkép, amely hitelen elkalauzol a fantázia birodalmában. Rokonszenves ötlet a térkép, az írói csáláshoz kell némi olvasói ámitás!

Nincs ez másképp *Tarcsai Szabó* legújabb, immár negyedik meseregényében sem. *Az elvarázsolt város* – a *Micsoda város!* folytatása, azonosak a két regény szereplői, a helyszínek, még a mesevilág figurái is ugyanazok. A történet is ott kezdődik, ahol amaz végződik, de hát ez természetes. Már a könyv borítóját megszemlélve értesülünk Mesélnek város hollétéről (mielőtt elvarázsolták), Talánháza közelségéről és a Varangyos hegy szörnyűségéről. De megleljük a térképen Mágiaarakást és Króma házát is (ami természetesen krokodilmadarat jelent, ha valaki nem tudná). A legörömtelibb azonban, hogy hamar ráakadunk a bimbambuszok réjtjére, bár ekkor még nem tudjuk, hogy ők lesznek a könyv legaranyosabb szereplői.

Rettenetes veszedelem leselkedik Mesélnek városára, egy fondorlatos lelkületű bábjátékos szemelte ki áldozatául a várost és lakóit. Előbb a hangjukat csalja ki belőlük és zárja be varázsdobozába, aztán az egész várost hirtelen törpékké majd papiros figurákká változtatja és beletereli egy közönséges fadobozba. Mivel azonban a bábjátékosnak varázsereje van, ezért képes a bábokat a maga kénye-kedve szerint mozgatni, sőt még a cirkuszban is föllép ezzel a valóban nem mindennapi mutatvánnyal. A városka és lakói megmentésére azonban megmozdul az ellentábor, amelyet (mint annyiszor) tisztaszívű ügyetlenek és valódi hatalmasságok alkotnak. Van cselszövés és ellen-cselszövés, álcázás és ellen-álcázás, de végül is győz az igazság, a városból ismét város lesz, a bábokból lakók, a bábjátékos pedig mehet Isten hírével! Nem jobb és nem rosszabb történet ez a meseregények legtöbbjénél, elemei is kellő mértékben hasonlítanak és kellő mértékben különböznek amazokétól.

Mi teszi sajátosan Tarcsai Szabó-féle regénnyé *Az elvarázsolt várost*? Mi sejteti, hogy közép-európai, jelesül magyar meseregényt lapozgat a fiatal vagy még fiatalabb korú olvasó? A varázslatot nem is annyira a mesés lények feltűnése és ügyködése jelenti, ezek alig különböznek más országok és más mesekönyvek világától. A nevek azonban összetéveszthetetlenül magyaros hangzásúak, beszélő nevek, sőt időnként harsogva nevetők-megnevetettöek, vagy ügyefogyottan motyogó nevek: Lábalóga Szilveszter, Hakinyiti Becsuki, Lustapusta Zörömböröm meg a többiek. Évtizedes hagyománya a magyar meseirodalomnak ez a figuraformázás, a nevekkal jellemzés, a gyermekvilág szavainak átcsempészése a mesevilágba, hogy enyhítse a gyermekolvasó félelmét, hogy mosolyra fakassza a hitelt számon kérő kritikust. Ötletes névalak a Baltazár és Jobbtazár páros, az Irgaburga (aki, ugyebár, az irgumburgum nőnemű alakja), meg a kedves bimbambuszok, akik a harangszót és a nádszálát ötvözik nevükben.

A kortárs magyar mesékben bizonyára több a költő, a költőiség, vagy legalább a játékos nyelvi hajlandóság, mint a világ bármely népének meseirodalmában, - ami persze jó dolog. Nyelvi és logikai ötletességre szoktatja olvasóit, a jellem és a név lehetséges párhuzamát-ellentétét teremti meg, az olvasót kilendíti a hagyományos névszemlélet megszokásából. Még jobb azonban, ha a játszi és találó névadás nem öncélú, a szereplők beszélő nevükhöz méltóan cselekszenek, - ebben mintha adós maradna a könyv. Sőt, a mesebeli lények mesés természete is túlon túl sok köznapi, emberi elemet tartalmaz, a boszorkányok pörlekedésében időnként mintha a televíziók

valóságshow-ját hallanánk vissza. A jól eltervezett cselekmény elé is néhol túlzott mértékű és lapos mellékkörülmény-halmaz tornyozódik föl. Varázserő ide, csodatévő hatalom oda, a szereplők gyakran tehetetlenkedve topognak, és a valóságosnál is laposabb közhelyeket fecsegnek össze.

A szerző, aki a névadásban csillogtatja fantáziáját, a cselekménybonyolításban, a lendületben mintha szárnyaszegettebbnek mutatkoznék, - de talán ez az ellentét is valamiféle magyar tulajdonság! Igazán sokat magáról Mesélnek városáról se tudunk meg, mintha a mesemondó túlzottan belebonyolódott volna a praktikák és varázslás-módszertani részletek kezelésébe. Persze, ha nem ismerjük is meg kellőképpen, azért egy várost nem kell elvarázsolni, se fadobozba zárni és lakóit papírfigurákként táncoltatni, helyes, hogy ez a veszedelem elhárult Mesélnek feje fölé! Annak pedig külön örülünk, hogy az aranyos bimbabuszoknak olyan szép, komoly, veszélyes és költői szerep jutott a pórus járt lakosok megmentésében. Aki kíváncsi, milyen lények is ezek a bimbabuszok, mit tettek és hogyan közlekednek ég és föld között, olvassa el Tarcsai Szabó Tibor legújabb regényét!

LUKÁTS JÁNOS

Tarcsai Szabó Tibor: Az elvarázsolt város. Bp.: Ciceró Kiadó, 2005, p.142

„Nem szabad megfélelkezünk a népmese normatív szerepéről sem: a népmese ugyanis nemcsak az egyhangú munkát megkönnyítő szórakozás, hanem bizonyos magatartásformákat, problematikus helyzetekben megoldást is kínál. Ez a magyarázata annak, hogy ameddig vissza tudunk tekinteni a népmese történetére, mindig a gyermek, az ifjú nevelésének egyik eszköze is volt.”

=Magyar Néprajzi Lexikon. Bp. 1980.